

Makroekonomie 1

Konzultace 2
Tomáš Volek

1

Obsah

- Inlace
- Měření, typy, příčiny inflace
- Phillipsova křivka
- Dopady, protiinflační politika
- Řízení inflace v ČR
- Nezaměstnanost

2

Inlace

Jde o neustálý růst agregátní cenové hladiny.

P – průměrná úroveň cen určitého souboru statků v běžném období ve srovnáním se zákl. období

2022 Spotřební koš (sveř, čokoláda, pivo) ČR = 1000 P = 1

2023 Spotřební koš (sveř, čokoláda, pivo) ČR = 1050 P = 1,05

Míra inflace – % změna cenové hladiny (P)

$$\text{míra inflace} = \frac{P_{2024} - P_{2023}}{P_{2023}} * 100 =$$

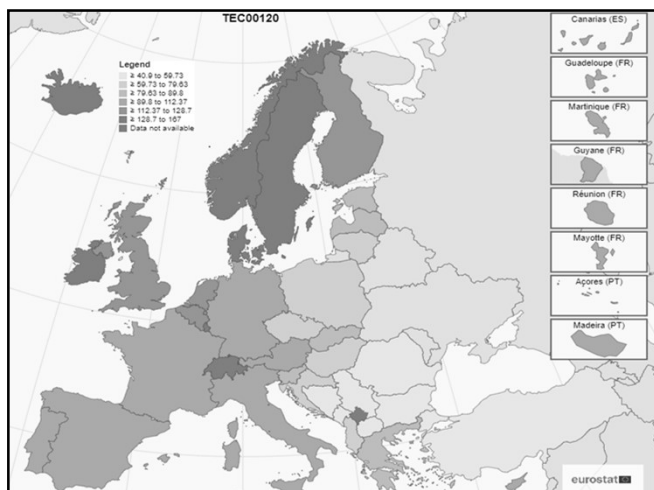

3

Kde je v Evropě nejdraž tzn. nejvyšší cenová hladina ?

4

5

Měření inflace

(P – price level) - cenovou hladinu lze vyjádřit

Indexy

1. CPI - consumer price index (index spotřebitelských cen)
2. implicitní cenový deflátor HDP
3. indexy cen výrobců (zem. prům.)

6

CPI – index spotřebitelských cen

- udává průměrnou úroveň cenové hladiny spotř. Koše

Výhody

- snadno zjistitelný
- obsahuje importované statky,
- stejný koš

Nevýhody

- méně přesný
- nemění se spotř. koš každý rok

7

Spotřební koš

Soubor v. a s. které spotřebuje průměrná domácnost

Skládá se z v. a s., které jsou agregovány do 12 skupin (cca 700 reprezentantů) - dnes 690

Každý reprezentant má svou váhu

8

Počet cenových reprezentantů ve spotřebním koši 2020

Oddíly COICOP	leden 2014	leden 2016	leden 2018	leden 2020
Potraviny a nealkoholické nápoje	161	161	159	156
Alkoholické nápoje, tabák	23	23	23	24
Odívání a obuv	65	65	65	67
Bydlení, voda, energie, paliva	45	41	41	40
Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	80	81	79	76
Zdraví	21	18	18	20
Doprava	82	82	87	87
Pošty a telekomunikace	4	5	8	7
Rekreace a kultura	108	107	108	111
Vzdělávání	12	12	12	12
Stravování a ubytování	43	42	42	41
Ostatní zboží a služby	56	57	50	49
Úhrn	700	694	692	690

9

Stálé váhy roků v %

Oddíly ECOICOP	Stálé váhy roků v %					
	rok 2010	rok 2012	rok 2014	rok 2016	rok 2018	rok 2020
1. Potraviny a nealkoholické nápoje	149,8	170,8	180,6	177,6	177,2	178,1
2. Alkoholické nápoje, tabák	96,0	95,0	93,4	92,2	87,0	87,0
3. Odívání a obuv	35,9	32,9	39,2	41,5	41,6	38,9
4. Bydlení, voda, energie, paliva	280,3	265,6	251,3	257,2	251,4	267,4
5. Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	58,0	61,1	57,8	58,1	56,6	58,3
6. Zdraví	23,1	23,8	23,0	24,5	24,5	26,5
7. Doprava	105,0	101,3	100,9	101,7	115,1	103,7
8. Pošty a telekomunikace	36,1	30,6	30,7	28,9	28,8	32,6
9. Rekreace a kultura	90,4	87,6	89,6	86,3	85,3	81,5
10. Vzdělávání	7,8	7,4	6,2	5,7	5,6	5,6
11. Stravování a ubytování	48,6	55,6	58,1	59,1	63,5	57,9
12. Ostatní zboží a služby	69,0	68,3	69,2	67,2	63,4	62,5
Celkem	1 000,0	1 000,0	1 000,0	1000,0	1000,0	1000,0

10

2. implicitní cenový deflátor HDP

$$\text{HDP}_n / \text{HDP}_r = \text{def}$$

Košem jsou všechny statky a služby vypočítané v ekon.

Váhy jsou proměnlivé – není zde fixní koš

- + přesný, zahrnuje měnící se váhy
- neobsahuje importované statky, těžko zjistitelný

3. indexy cen výrobců (PPI)

Podobný jako CPI – fixní koš

11

Ceny výrobců - Publikace

Vyhledat

Zobrazeno 1-17 záznamů z celkového počtu 17 na 1 stránkách.
Velikost stránky 30 Přejít na stránku 1

Datum vydání	Kód	Název
28.02.2024	011041-23	Indexy cen stavebních prací, indexy cen stavebních děl a indexy nákladů stavební výroby - čtvrtletní časové řady - 4. čtvrtletí 2023
28.02.2024	011046-24	Indexy cen tržních služeb v podnikatelské sféře - leden 2024
28.02.2024	011045-24	Indexy cen zemědělských výrobců - leden 2024
14.02.2024	011038-23	Index cen výrobků a služeb vstupujících do zemědělství - 4. čtvrtletí 2023
05.02.2024	011035-23	Indexy cen v lesnictví (surové dříví) - 4. čtvrtletí 2023
31.01.2024	011033-23	Indexy cen zemědělských výrobců - rok 2023
31.01.2024	011036-23	Indexy cen tržních služeb v podnikatelské sféře - rok 2023
22.01.2024	011044-23	Indexy cen průmyslových výrobců - prosinec 2023
25.01.2019	011032-18	Indexy cen průmyslových výrobců - Rok 2018
14.02.2017	011038-16	Indexy cen dodávek výrobků a služeb do zemědělství - 4. čtvrtletí 2016

12

Pojmy – inflace

- **Inflace** - růst cenové hladiny

- **Deflace** – pokles cenové hladiny

- **Akcelerující inflace** – růst tempa míry inflace (z 2 na 4 %)

- **Desinflace** – pokles tempa míry inflace (z 4 na 2 %)

13

- **Stagflace**
Situace v ekonomice, kdy produkt roste či stagnuje (HDP) a současně roste inflace

- **Slumpflace**
Dochází v ekonomice k poklesu produktu klesá a zároveň roste nezaměstnanost a inflace.

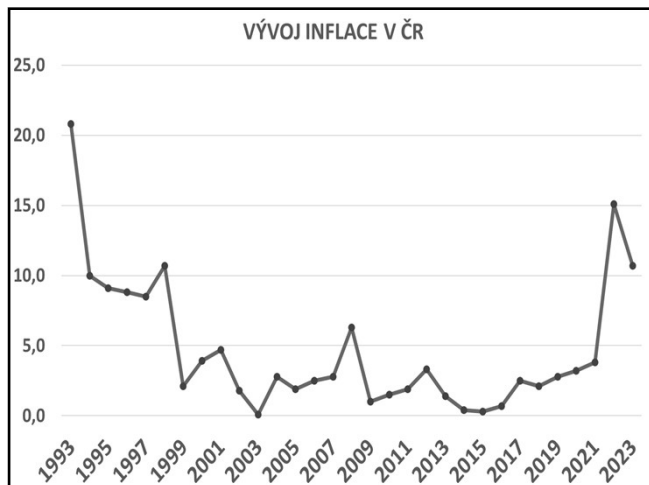
14

Vývoj inflace

Provází tržní ekonomiku v celém jejím vývojem
 Střídání období rychlého růstu cen,
 s obdobími nízké míry inflace

Vývoj inflace v ČR na další stránce

15

16

Typy inflace (z hlediska velikosti)

- **1) mírná inflace (do 10 %)**
 - stabilní ceny, důvěra v měnu, ceny jsou dobrý inform. prostř., peníze mají domácnosti v bankách

- **2) pádivá inflace (10 – 100 %)**
 - lidé ztrácejí důvěru v peníze, kumulace hmotných aktiv, indexování nom. veličin, ceny se rychle mění a ztrácejí inf. hodnotu. (nákup nemovitostí, zlata, uměleckých děl)

- **3) hyperinflace (nad 100 %)**
 - Zhroutení cen, peníze přestávají fungovat nahrazuje je barterová směna (zboží za zboží) či zahraniční měna (.....), nutná měnová reforma
 Obvykle v obdobích válek, transformací či revolucí

17

Inflace ve Venezuele v listopadu přesáhla milion procent, zlepšení se nečeká

10. 12. 2018 20:16

Meziroční míra inflace ve Venezuele v listopadu dosáhla 1,3 milionu procent. V meziměsíčním srovnání se spotřebitelské ceny zvýšily o 144 procent, tedy o něco mírnějším tempem než v říjnu. Uvedlo to venezuelské národní shromáždění ovládané opozicí. Venezuela se již delší dobu potýká s hospodářskou recesí provázenou hyperinflací.

18

Za 35 000 000 000 000 zimbabwských dolarů jeden americký. Zimbabwe nabízí nový kurz

bus 12. 6. 2015 13:42 (aktualizováno 14:01) Zpravodajství 33

- Zimbabwská centrální banka začne převádět účty denominované v tamější měně na účty v amerických dolarech.
- Za 175 miliard zimbabwských dolarů obdrží majitel účtu pět dolarů amerických.
- Držitelé hotovosti si pak mohou bankovky směnit v kurzu jednoho amerického dolaru za každých 250 miliard dolarů zimbabwských.

19

<https://www.newstream.cz/money/evropou-obchazi-strasidlo-inflace-nekde-je-nejvyssi-za-desitky-let>

20

Z hlediska forem projevu ekonomické nerovnováhy - druh

A) otevřené inflaci

nejběžnější typ inflace. Platí, že čím jsou ceny pružnější, tím větší část inflace je otevřená

B) Skrytá inflace

Inflace probíhá avšak není zachycena statistikou (změní se spotř. koš., mění kvalita statků, nové statky nejsou zohledněny)

C) Potlačená inflace

Projevuje se jako typ inflace nerealizované kupní síly. Existuje všeobecný převis poptávky - Vzniká podpultový prodej za vyšší ceny (banány, kola ...).

D) Očekávána - lidé ji očekávají

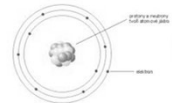
21

Setrvačná inflace

Pop a nab. Šoky vedou k vnitřnímu mechanismu založenému na inflačním očekávání

Pokud se očekávání lidí přizpůsobí určité míře inflace

Každoročně čekáme inflaci 2 % tzn. o 2% se zvýší mzdy a ceny.

JÁDROVÁ INFLACE

Je to míra inflace, kdy je z CPI vyloučený vliv změn cen u regulovaných výrobků a služeb

22

Příčiny inflace

1) Na straně poptávky

Poptávková inflace - inflace tažená poptávkou (zdroj růstu → nadměrný růst AD)

PŘÍČINA pozitivní poptávkový šok

Expanzivní fiskální a monetární politika
Např.. pokles úroků, růst soc. výdajů vlády TR, růst G)
• Růst NX (poptávka ze zahraničí)

23

2) Na straně nabídky

Nabídková inflace - inflace tlačena náklady.

(zdroj růstu → nadměrný růst AS)

PŘÍČINA negativní nabídkový šok

- Růst mezd, růst P surovin (ropa, železná ruda),
- růst daní (např. DPH, Spotřební daně),
- růst zisků podniků
- pokles kurzu (depreciace),
- pokles produktivity VF

24

Dovoz inflace
U malých otevřených ekonomik

Zdrojem:

- Růst cen dovážených surovin (plyn, železná ruda, ropa...)
- Oslabení kurzu (Kč z 24 na 28)

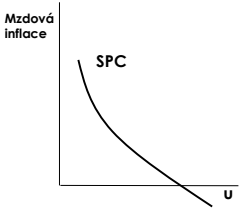
25

Phillipsova křivka

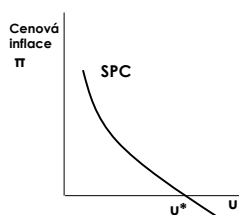
Ukazuje substituční vztah mezi inflací a nezaměstnaností (obě veličiny v %).
 u^* - přirozená míra nezam.

- Empiricky zjištěný stav
- Platí v krátkém období

Původní

Nová

26

PANUŠKA 6

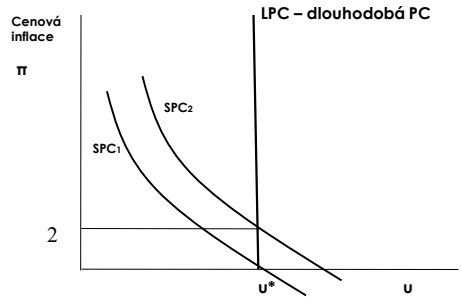
Vysvětlení – proč vypadá takto?

- Ze strany AD
 - $u \downarrow \rightarrow$ růst zam. $\rightarrow \uparrow$ Příjmů $\rightarrow AD \uparrow \rightarrow p \uparrow$
- Ze strany AS
 - $u \downarrow \rightarrow$ zvyš N na další zam. $\rightarrow \uparrow N \rightarrow AS \rightarrow \uparrow P$

27

Phillipsova křivka (PC) rozšířená o očekávaní (očekávanou inflaci 2 %)

28

Důsledky inflace – reálné (video)

- **Vliv na přerozdělení důchodů a bohatství**
- Vliv na kupní sílu peněz – klesající kupní síla
- vliv na reáln. hodnotu důchodů (klesá jejich reálná hodnota (kupní síla důchodu) – např. klesají reálné mzdy)
- vliv fix důchodů soc. char., (důchody důchodců – využívá se zde každoroční valorizace o míru inflace)
- hodnotu bohatství (úrokovou míru ; reálná úrok nominální úrok míra – míra inflace)
- Zvýhodňuje dlužníky a znevýhodňuje věřitele (věřitel uhrazuje stejnou částku za kterou si nekou množství statků jako při původní částce)

29

Cena fidorky = 5 Kč

Cena fidorky = 10 Kč

30

• Deformace cen

-ztráta informační hodnoty cen (pro firmy při plánování)

Inflace nepostihuje věcné formy vlastnictví (dům, umělecká díla)

31

• Ekonomickou aktivitu

-dodatečné náklady (tisk bankovek, nových ceníků)
- nejistota v invest. Plánech firem

•Působení na rovnováhu ekonomiky
(reál. AD, změna str. sp., měnové kurzy)

Taxflace

Vlivem inflace rostou nominální mzdy a dostávají se do vyšší daňových pásem – u progres. Míry zdanění

32

Určete pro koho je inflace výhodná a pro koho nevýhodná

- a) dlužníka banky
- b) babičku dostávající fixní starobní důchod
- c) majitele sbírky uměleckých děl od Moneta
- d) firmu provozující nápojové automaty

33

Deflace

Dlouhodobá deflace má neg. dopad na ek.

- dlužníci musí vracet hodnotnější peníze
- Příjmy domácností nerostou podle jejich představ (např. čekají že porostou o 4 % ročně)
- Pokles P působí na podniky → ↓ zisku a tím investic ↓
→ Pokles C a I způsobí HDP a nez.
- Očekávání deflace může oddalovat spotřebitelské nákupy → pokles spotřeby domácností → pokles příjmů firem → nárůst nezaměstnanosti → pokles spotřeby domácností → DEFLAČNÍ SPIRÁLA

34

Metody léčení inflace

A) Cold turkey – náhlé výrazné snížení růstu AD (léčba šokem) většinou vede k recesi ,větší dopad na ekonomiku, ale je to transparentnější

B) Garaduistická metoda – pomalé omezování AD pomalé snižování inflace. Málo transparentní.

35

Protiinflační politika

- 1) Restriktivní fiskální politika (snížení G)
- 2) Restriktivní monetární politika (zvýšení i , cílování inflace)
- 3) Důchodová politika
 - ✗ Zmrazení mezd, Limit růstu mezd
 - ✗ Dobrovolné omezení růstu mezd (tripartita)
 - ✗ Regulace cen statků (max. ceny, max. marže)
- 4) Odstranění očekávání - odstranění očekávání ekonomických subjektů např. nárůstu mez.

36

Řízení inflace v ČR

Inflaci řídí ČNB

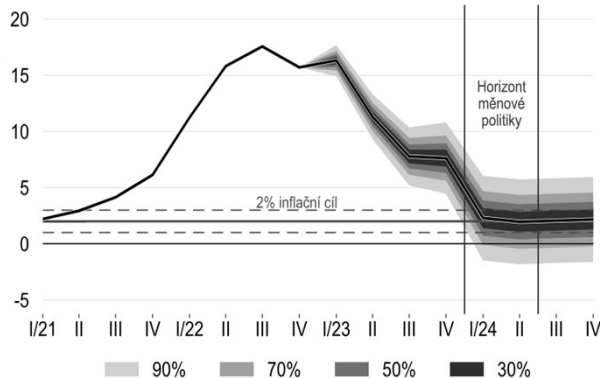
• CÍLOVÁNÍ INFLACE (stanovení inf. cíle)

Princip: CB si stanoví inflační cíl a pomocí svých nástrojů se ho snaží dosáhnout

Dnes je inflační cíl v ČR 2% (+- 1%)

37

Inflace v prvním čtvrtletí letošního roku ještě dočasně vzrostla, poté začne klesat a v první polovině roku 2024 se vrátí k 2% cíli.

38

Inflace v ČR

CÍLOVÁNÍ INFLACE (stanovení inf. cíle)

Hlavní nástroje, které CB používá :

- úrokové míry (např. repo sazba ČNB)
- devizové intervence (s cílem oslabování či posilování kurzu měny dle vývoje inflace)

Při vysoké inflaci – zvyšuje úrokové sazby a tím snižuje objem peněz v ekonomice

Při nízké inflaci -

39

Hlava šestá

Česká národní banka

Článek 98

(1) Česká národní banka je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu, do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.

(2) Postavení, působnost a další podrobnosti stanoví zákon.

Hlava sedmá

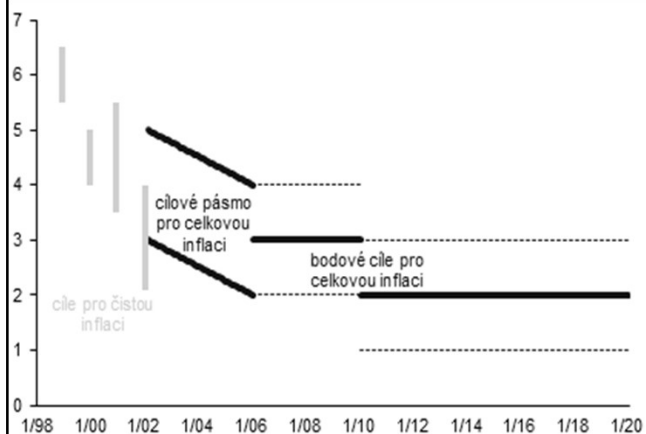
Územní samospráva

Článek 99

Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.

40

Inflační cíl

41

Nezaměstnanost

Je to jev, který vzniká pokud na trhu práce převyšuje nabídka práce domácími poptávkou po práci firem.

42

Při měření nezaměstnanosti rozlišujeme tyto typy skupin:

1) Ekonomicky aktivní obyvatelstvo - (EAO)

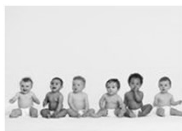
(např. nad 15 let)

práce schopné obyvatelstvo

2) Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo

- důchodci, děti, studenti

43

EAO

Zaměstnaní

Nezaměstnaní

A) Zaměstnaní

část obyvatelstva, která je zaměstnána či sebezaměstnána

B) Nezaměstnaní

Podmínky které musí splnit:

- nemá placené zaměstnání ani sebezaměstnání
- aktivně hledá práci
- je ochotna do určité doby (např. 14 dnů) do práce nastoupit

44

Měření nezaměstnanosti

2 způsoby

1) Procentní mírou nezaměstnanosti

(k 31.1.2024 4,0 %)

2) Absolutním vyjádřením počtu nezaměstnaných

(k 31. 1. 2024 295 546 nezaměstnaných)

45

2 Ukazatelé nezaměstnanosti

A) Míra nezaměstnanosti (u) - nám udává % podíl nezaměstnaných na ekonomicky aktivním obyvatelstvu (EAO) – Český stat. úřad

$$u \% = \frac{\text{nezaměstnaní}}{\text{EAO (zam+nezam)}} * 100$$

B) Podíl nezaměstnaných osob - - nám udává % podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let - Nový ukazatel Ministerstva práce a soc. věcí 2013

$$u \% = \frac{\text{nezaměstnaní ve věku 15 - 64}}{\text{počet obyv. 15 - 64 věku}} * 100$$

46

Typy nezaměstnanosti – 1) z hlediska příčiny

a) FRIKČNÍ NEZAMĚSTNANOST

Vzniká v důsledku neustálého pohybu lidí mezi pracovními místy – z jednoho zam. do druhého zaměstnání. (dočasná)

Existuje vždy – člověk je nezam. pouze dočasně

b) STRUKTURÁLNÍ NEZAMĚSTNANOST

Objevuje se tam kde je nesoulad mezi S a D po práci.

- odlišná kvalifikace než je požadována (skláři x strojaři)
- nízká mobilita lidí (z ČB do Ostravy)
- postihuje hlavně určitá problémová odvětví (horníci, skláři, zemědělství, hutní prům.)

Hlavní příčinou regionálních rozdílů v nezam.

47

c) CYKLICKÁ NEZAMĚSTNANOST

Je spojena s cyklickým vývojem ekonomiky (Hospodářským cyklem). Cyklická nezaměstnanost vzniká v obdobích RECESE, kdy je celková poptávka po práci nízká. Naopak nez. klesá v období expanze.

Zahrnuje všechna odvětví oproti strukturální nezaměstnanosti

d) SEZÓNŇÍ NEZAMĚSTNANOST

Je spojena se sezónními pracemi

- zemědělství
- stavebnictví
- cestovní ruch

48

2) Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

Dobrovolná

Označuje se jí zejména frikční nezaměstnanost .
Nezaměstnanost je způsobena dobrovolným ukončením jednoho a nástupem do druhého zaměstnání

Nedobrovolná

Pokud osoby chtějí při daných mzdových sazbách pracovat, ale nenaleznou práci.

49

3) Podle doby trvání

• Krátkodobá (obvykle frikční)

• Dlouhodobá (obvykle strukturální) nad 12 měs.

Dlouhodobá postihuje tyto skupiny občanů

- osoby s nízkou kvalifikací
- zdravotně postižení
- menšiny (přistěhovalci)
- Matky s dětmi - lidé na konci produktivního věku

50

Přirozená míra nezaměstnanosti (u*)

Situace na trhu práce, za předpokladu, ekonomika vyrábí potenciální produkt (Y*)

situaci, kdy v každém období určité procento zaměstnaných prací ztrácí a určité nalézá (lidé opouštějí a hledají práci, pod. vznikají a zanikají)

Není to stabilní číslo mění se v čase a je odlišné v různých zemích (USA 4, Jap 3, Německo 5)

51

Karoshi: Když se muži přepracovávají k smrti

Je to výraz známý jen v Japonsku. Karoshi bývá překládáno jako „smrt přepracováním“. Úmrtí ředitelů velkých korporací, předních manažerů a finančníků plní titulky japonských médií již několik desetiletí. Nejde jen o nějakou pouliční legendu? Podle britského BBC ne.

sobota 17. září 2016, 19:58

Tento sociální fenomén byl poprvé popsán v roce 1987, kdy ministerstvo zdravotnictví začalo zaznamenávat případy náhlých úmrtí vysoce postavených manažerů. Mnoho lidí ušetří, že když je smrt vyhodnocena jako „karoshi“, rodina zemřelého dostává od vlády kompenzaci v hodnotě bezmála 500 000 korun ročně. Pozůstalým navíc společnost vyplácí také jednorázovou sumu, která může činit v přepočtu až 30 milionů korun.

▲ Vyčerpaný japonský manažer odpočívá na vlakové stanici. FOTO: Profimedia.cz

REKLAMA

www.Mitsubishi.cz/ASSX

měna	kurz
EUR	26,94
USD	24,78

Získáte individuální kurzy... Více

Komerční sdělení
Doprava zdarma na velké spotřebiče.
Televizie LG za super cenu a s dopravou zdarma.
Reality.cz: Více než 90 tisíc aktuálních

52

Faktory ovlivňující přirozenou míru nezaměstnanosti

- demografické změny – prům. věk, porodnost
- Vládní politika - sociální politika (EU versus USA)
- Strukturální změny v ekonomice – recese, problémy různých odvětví

53

Minimální mzda

Zvláštní případ vzniku nedobrovolné nezam.

Nejnižší peněžité plnění, které je povinen poskytovat zaměstnavatel zaměstnanci za vykonanou práci (2024– 18 900).

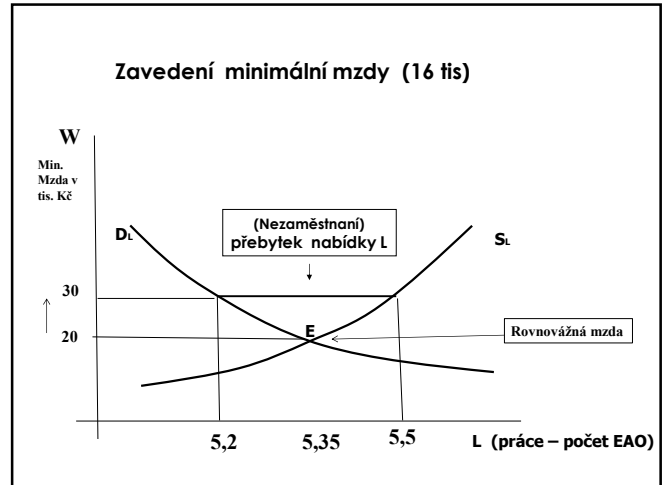
Její hodna může způsobovat nedobrovolnou nezam.- u lidí s nízkými příjmy

Dopad zavedení minimální mzdy na trh práce graf. viz mikroekonomie ?!!

54

55

56

Důsledky nezaměstnanosti

- Ekonomický dopad (Okunův zákon)
Vysoká nezaměstnanost je projevem plýtvání zdroji, kdy během období recesí dochází k nevyužití
- Sociální dopad
Sociální dopad má hlavně dlouhodobá nezaměstnanost a nedobrovolná a přináší sebou sociální a psychologické škody. Dochází :
 - ✓ k zhoršování fyz. a psych. zdraví (snížování schopností)
 - ✓ k destrukci etických hodnot (alkoholismu, kriminalita, prostituce)
 - ✓ k radikalizaci postižených skupin (demonstrace)

57

Opatření státu proti nezaměstnanosti (Politika zaměstnanosti)

- Aktivní opatření - cíl aktivní snižování nezam.
(vytváření nových míst, zvyšování. Flexibility, přecházení nez.)
 - Rekvalifikace
 - společensky účelná místa (dotování prac. míst)
 - investiční pobídky pro podniky (TPCA, Hyundai)
- Pasivní opatření - cíl je snížit dopady nezaměstnanosti
 - podpora nezaměstnanosti

58

Hyundai

Automobilka nyní zaměstnává zhruba 3200 lidí. Dalšíh 8700 zaměstnanců pracuje u jejich subdodavatelů. Loni byla průměrná hrubá mzda v závodě 39 921

Automobilka Hyundai do závodu v Nošovicích investovala zhruba 1,1 miliardy eur (asi 29 miliard korun). Investiční pobídky ČR odpovídaly částce pět miliard korun.

59

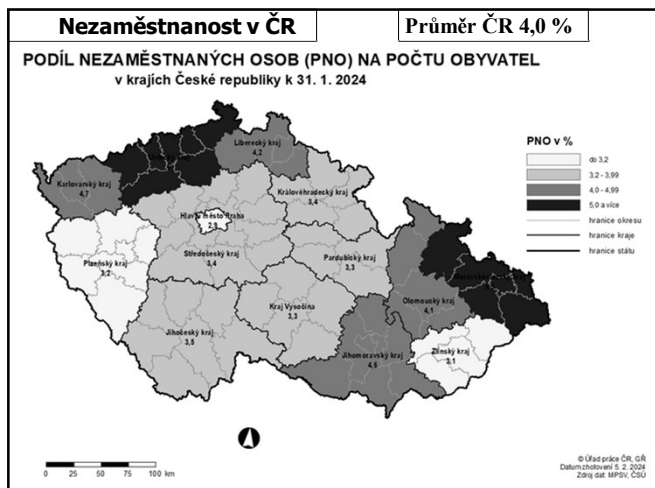
Okunův zákon

Při růstu u nad u^* o jeden procentní bod poklesne Y pod úroveň Y^* o 2 %

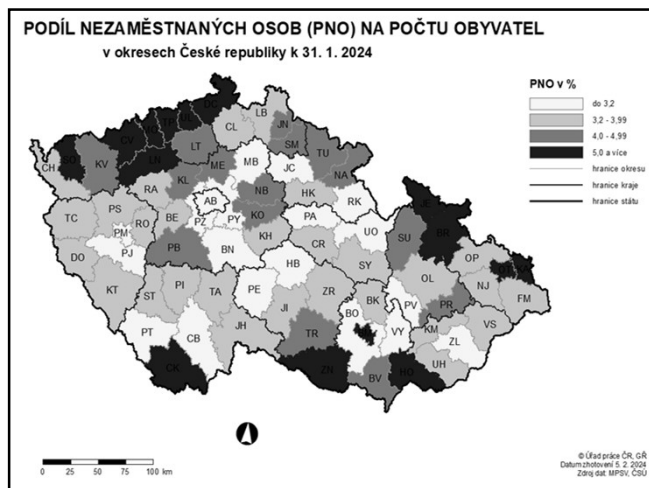
- u - míra nezaměstnanosti
- u^* - přirozená míra nezaměstnanosti
- Y - výše produktu
- Y^* - potencionální produkt

Růst nezam. vede k poklesu příjmů obyv. tím ke snížení spotřeby a poklesu výroby a tím HDP

60

61

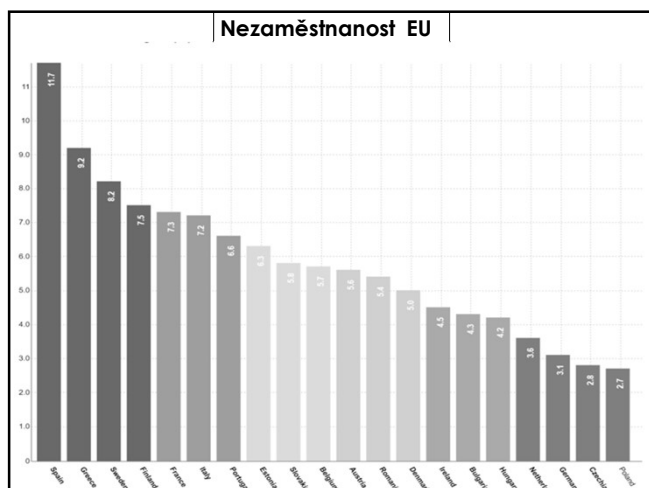
62

Nezaměstnanost v okresech JČ leden 2024

	Dosažitelní uchazeči celkem	Pracovní síla celkem	Volná pracovní místa	Míra nezam.	ženy	muži
České Budějovice	4 039	127 273	3 604	3,0	3,2	2,8
Český Krumlov	2 208	41 508	3 416	5,1	4,9	5,3
Jindřichův Hradec	2 139	61 165	675	3,6	3,5	3,7
Písek	1 623	46 347	1 536	3,4	3,7	3,1
Prachatice	1 152	34 432	1 444	3,1	2,8	3,4
Strakonice	2 031	47 055	491	3,8	3,7	4,0
Tábor	2 518	67 704	2 413	3,6	3,7	3,6
Jihočeský kraj	15 710	425 484	13 579	3,5	3,6	3,5

Průměr ČR 2024 4,0 %

63

64

65